

Szkolenie podyplomowe lekarzy w zakresie neurologii

Urszula Fiszer

Klinika Neurologii i Epileptologii Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

Szkolenie podyplomowe lekarzy obejmuje staż podyplomowy, studia specjalistyczne i kształcenie ustawiczne. Doskonalenie to ma charakter obowiązkowy i wiąże się z nim przyznawanie tak zwanych punktów edukacyjnych. Podstawowym celem tych działań jest podniesienie ogólnego poziomu kształcenia — zarówno przez osoby, które rozpoczęły szkolenie specjalistyczne, jak i te, które już je zakończyły. Zespół ekspertów powołany przez ministra zdrowia opracował, obowiązkowy dla wszystkich kształcących się, program szkoleniowy studiów specjalistycznych w dziedzinie neurologii. Obecne zasady obowiązkowego doskonalenia zawodowego lekarzy określono w rozporządzeniu ministra zdrowia z 6 października 2004 roku w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyistów (DzU nr 231, poz. 2326). Zgodnie z tym rozporządzeniem każdy lekarz jest zobowiązany do potwierdzenia w okresie 4-letnim aktywności przez uzyskanie określonej liczby punktów edukacyjnych i przedstawienie jej Okręgowej Radzie Lekarskiej. W artykule przedstawiono podstawowe zasady uzyskiwania punktów edukacyjnych.

Podyplomowe kształcenie lekarzy jest konsekwencją dokonującego się ogromnego postępu nauk medycznych, a tym samym — konieczności systematycznego uzupełniania wiedzy, a także oczekiwań pacjentów, chcących korzystać z pomocy lekarzy o najwyższych kwalifikacjach zawodowych

i etycznych. Szkolenie podyplomowe obejmuje staż podyplomowy, studia specjalistyczne i kształcenie ustawiczne (CME, *continuing medical education*) [1].

System kształcenia podyplomowego, także neurologicznego, w Polsce uległ znacznym zmianom w związku z głębokimi przemianami społeczno-ekonomicznymi oraz przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej [2, 3].

Zespół ekspertów, powołany przez ministra zdrowia pod przewodnictwem konsultanta krajowego w dziedzinie neurologii, opracował program szkoleniowy studiów specjalistycznych w dziedzinie neurologii, obowiązkowy dla wszystkich kształcących się. Rozpoczęcie kursu specjalizacyjnego w zakresie neurologii jest możliwe po zdaniu egzaminu oraz po odbyciu rozmowy kwalifikacyjnej przed odpowiednią komisją. Staż specjalizacyjny trwa 5 lat i składa się z głównego stażu specjalistycznego i staży z innych dyscyplin medycznych. Obowiązkowe jest odbycie wskazanych w programie kursów szkoleniowych. Zakres szkolenia jest zgodny z programami innych krajów europejskich. Szkolenie kończy się obowiązkowym egzaminem przed Państwową Komisją Egzaminacyjną. Wskazaną inicjatywą może być udział lekarzy w Programie Otwartych Europejskich Neurologicznych Ośrodków Szkoleniowych (OFTEN, *Open Facilities for Training in European Neurology*) — po uzyskaniu możliwości wsparcia finansowego lekarzy [4].

Obecnie w krajach Unii Europejskiej specjalizacje lekarskie, w tym neurologia i neurofizjologia kliniczna (niedostępna w Polsce) są automatycznie, wzajemnie uznawane.

Adres do korespondencji: dr hab. med. Urszula Fiszer,
prof. nadzw. Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego
Klinika Neurologii i Epileptologii CMKP
SPSK im. prof. W. Orłowskiego
ul. Czerniakowska 231, 00-416 Warszawa
tel. (0 22) 629 43 49
Polski Przegląd Neurologiczny 2005, tom 1, 2, 85-87
Wydawca: Wydawnictwo Via Medica

Doskonalenie zawodowe lekarzy jest obowiązkowe. Wiąże się z tym przyznawanie tak zwanych punktów edukacyjnych, co stanowi powszechnie znany i często dyskutowany problem środowiska lekarskiego, nie tylko w Polsce. Zróżnicowanie formalnych wymagań w tym zakresie jest związane z różnorodnością form kształcenia w poszczególnych państwach, wywodzących się z tradycji uniwersyteckiej oraz zasad uchwalanych przez poszczególne towarzystwa lekarskie [5].

Podstawowym celem podejmowanych działań jest podniesienie ogólnego poziomu kształcenia ustawicznego, w tym zachęcanie do aktywnego poszukiwania różnych form poszerzenia wiedzy i doświadczeń zawodowych — zarówno przez osoby, które rozpoczęły szkolenie specjalistyczne, jak i te, które już je zakończyły. Jednym z elementów systemu powinno być umożliwienie ilościowej oceny aktywności samokształceniowej osób ubiegających się o stanowisko związane z odpowiedzialnością za pacjentów i za szkolenie zawodowe innych osób.

Obecne zasady obowiązkowego doskonalenia zawodowego lekarzy określono w rozporządzeniu ministra zdrowia z 6 października 2004 roku w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyстів (DzU nr 231, poz. 2326). Zgodnie z tym zapisem, każdy lekarz jest zobowiązany do potwierdzenia w okresie 4-letnim aktywności przez uzyskanie określonej liczby punktów edukacyjnych i przedstawienie jej Okręgowej Radzie Lekarskiej.

Poniżej przedstawiono podstawowe zasady uzyskiwania punktów edukacyjnych i punktacji z tytułu poszczególnych form autoedukacyjnych.

Lekarz może otrzymywać punkty edukacyjne w dwóch grupach aktywności, pierwsza z nich to tak zwana działalność podstawowa, która obejmuje:

- realizowanie programu specjalizacji lub umiejętności (50 pkt/rok);
- udział w kursie medycznym, nieobjętym programem odbywanej specjalizacji lub umiejętności (1 pkt za godz., maks. 40 pkt. za kurs);
- odbycie praktyki klinicznej w krajowym lub zagranicznym ośrodku specjalistycznym (3 pkt./dzień, maks. 50 pkt.);
- udział w krajowym lub zagranicznym kongresie, zjeździe, konferencji lub sympozjum naukowym (1 pkt za godz., maks. 40 pkt.);
- udział w posiedzeniu oddziału towarzystwa naukowego (3 pkt. za posiedzenie, maks. 60 pkt.);
- udział w szkoleniu wewnętrznym, organizowanym przez zakład opieki zdrowotnej (2 pkt. za posiedzenie, maks. 60 pkt.);
- wykłady lub doniesienia w formie ustnej lub plakatowej na kongresie, zjeździe, konferencji lub sympozjum naukowym (10 pkt., maks. 40 pkt.);
- udział w programie edukacyjnym, którego podstawą są zadania testowe, akredytowane przez towarzystwo naukowe (maks. 0,2 pkt. za pytanie, maks. 100 pkt.);
- uzyskanie stopnia naukowego doktora, doktora habilitowanego lub tytułu profesora w zakresie nauk medycznych (200 pkt.).

W drugiej grupie, tak zwanej aktywności dodatkowej, lekarz może otrzymać maksymalnie 100 punktów w okresie rozliczeniowym za:

- napisanie i opublikowanie fachowej książki medycznej, rozdziału w książce lub programu edukacyjnego (50 pkt., wznowienie — 30 pkt.) albo tłumaczenia (15 pkt., wznowienie — 10 pkt.);
- napisanie i opublikowanie książki, rozdziału w książce lub edukacyjnego programu multimedialnego o charakterze popularnonaukowym (10 pkt.);
- napisanie i opublikowanie artykułu w fachowym czasopiśmie medycznym, indeksowanym przez Filadelfijski Instytut Informacji Naukowej, *Medline* lub *Index Copernicus* (20 pkt.) oraz innym recenzowanym (10 pkt.);
- przetłumaczenie i opublikowanie artykułu w fachowym czasopiśmie medycznym (5 pkt., maks. 20 pkt.);
- kierowanie stażem podyplomowym, specjalizacją lub nabywaniem umiejętności (5 pkt. za rok za jednego lekarza, maks. 40 pkt.);
- indywidualną prenumeratę fachowego czasopisma medycznego indeksowanego przez Filadelfijski Instytut Informacji Naukowej, *Medline* lub *Index Copernicus* (5 pkt. za tytuł, maks. 10 pkt.);
- przynależność do towarzystwa naukowego (5 pkt.).

W rozporządzeniu ustalono, że lekarz dopełnia obowiązku doskonalenia zawodowego, jeżeli w okresie rozliczeniowym obejmującym 48 miesięcy uzyskuje co najmniej 200 punktów edukacyjnych.

Lekarz może realizować tak zwany indywidualny program doskonalenia zawodowego i bezpośrednio rozliczać się w Okręgowej Izbie Lekarskiej lub też w ramach programu przyjętego przez towarzystwo naukowe, po zaakceptowaniu przez Naczelną Radę Lekarską. Taki program w 2005 roku stworzyło na przykład Polskie Towarzystwo Internistyczne [6].

Towarzystwa naukowe — poprzez akredytację poszczególnych form doskonalenia zawodowego

(zjazdów, kursów, programów naukowych) — wskazują na ich wartość merytoryczną oraz przydatność praktyczną w danej dziedzinie. Wpływa to również na wydawanie opinii o kwalifikacjach zawodowych w określonej dziedzinie przez przedstawicieli danego towarzystwa naukowego.

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Neurologicznego w 2001 roku powołał Komisję ds. Szkolenia Podyplomowego, która opracowała zasady przydzielania punktów edukacyjnych z tytułu kształcenia w dziedzinie neurologii — zgłaszane do Komisji Kształcenia Podyplomowego, prowadzone przez jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne, o których mowa w art. 19 ustawy z 15 grudnia 1996 roku o zawodzie lekarza (tekst jednolity — DzU z 2002 r. nr 21, poz. 204 z późn. zm.). Zasady te uzyskały akceptację Naczelnej Rady Lekarskiej, Dyrekcji Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz konsultanta krajowego w dziedzinie neurologii [7].

Zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia ministra zdrowia z 6 października 2004 roku w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyków (DzU nr 231, poz. 2326) punkty edukacyjne uzyskane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia zalicza się do pierwszego okresu rozliczeniowego, czyli lat 2005–2008, co niewątpliwie ułatwi neurologom pierwsze rozliczenie punktów edukacyjnych po wprowadzeniu nowego systemu.

Obecnie trwają prace Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Neurologicznego, których celem jest opracowanie odpowiedniego programu szkoleniowego. Program ten zostanie następnie przedstawiony Naczelnej Radzie Lekarskiej.

Obowiązkowe doskonalenie zawodowe lekarzy nakłada także zobowiązanie przełożonych do umożliwienia podległym im lekarzom realizacji ustawicznego kształcenia przez cały okres ich aktywności zawodowej.

Podyplomowe szkolenie to ustawiczne zmaganie się lekarza, służące wykonaniu codziennej pracy i zapewnieniu pacjentom jak najlepszej opieki, a jednocześnie umiejętność samokształcenia, by być jak najlepszym lekarzem.

PIŚMIENNICTWO

1. Lopes Lima J.M. Continuing medical education guidelines of the European Federation of Neurological Societies (EFNS) education Committee/Union Europeenne des Mediciens Specialistes (UEMS), Neurology Section. *Eur. J. Neurol.* 1999; 6 (3): 267–271.
2. Hooker J., Eccher M., Lakshminarayan K. i wsp. Nauczanie neurologii na świecie. *The Lancet Neurology-PL* 2004; 2, 2; 61–69.
3. Wills A.J. Neurology postgraduate training: what is to be done? *J. Neurol. Neurosurg. Psychiatry* 2004; 75: 1513–1515.
4. Gilhus N.E., Federico A., Grisold W. i wsp. Open Facilities for Training in European Neurology (OFTEN): a European Board of Neurology initiative. *Eur. J. Neurol.* 2002; 9 (4): 349–352.
5. Rużyłto E. Złożoność procesu kształcenia podyplomowego lekarzy. *Biuletyn Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego* 2000; 3: 40–45.
6. Szczeklik A., Kucharz E.J. Nowe zasady obowiązkowego doskonalenia zawodowego lekarzy. *Med. Prakt.* 2005; 1–2: 27–30.
7. Fiszer U. Zagadnienia związane z obowiązkowym doskonaleniem zawodowym lekarzy — aktualne zasady przyznawania punktów edukacyjnych. *Neurol. Prakt.* 2005; 2 (23): 86–87.